

Орта білім беру
жүйесінен
балалардың
шығып
қалуының ерте
алдын алу
жүйесі:
АЛЫНҒАН
САБАҚТАР

25 қазан 2019
Нұр-Сұлтан

unicef

ЕРТЕ АЛДЫН АЛУ ЖҮЙЕСІ (ЕАЖ)

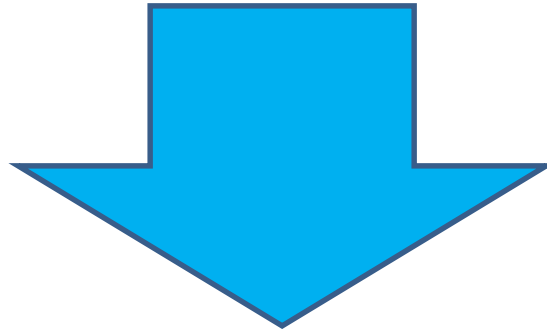
1. Мектептен шығып қалу/үлгермеушілік қаупі бар балаларды анықтау
2. Тәуекелдің әралуан түрлері үшін анықталған предикторлар мен индикаторлардың жиынтығына негізделген
3. Оқушылардың жеке қажеттіліктеріне жауап беретін әртүрлі араласу арқылы оқушылардың мектепте қалуына және жақсы үлгеріміне қолдау көрсетеді
4. Мектеп қызметкерлерінің қатысуымен жүзеге асырылатын жалпы мектептік тәсіл
5. Мектептердің жоспарлай алуы және қосымша әлеуметтік қызметтердің қол жетімділігі

Нысаналы топ

- Мектепке бармай жүрген балалар
- Мектептен шығып қалу қаупі бар балалар:
  - Сабақтан жиі қалатын балалар
  - Денсаулығына байланысты үйде оқытылатын және мүгедек балалар
  - Эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері бар балалар

Гипотеза

- мектеп ұжымы мен ата-аналардың мектептен шығып қалу қаупі және ЕАЖ-не сәйкес қолдау көрсете оқыту мүмкіндіктері туралы хабардар болуы;
- мектеп қызметкерлері балаларды мектепте қалтыру үшін түрлі әдістерді, кейс-менеджментті қолданады;
- ЕАЖ жағдайларында ведомствоаралық жолдама беру жүйесі;

- қауіпті топтағы балалардың қажеттіліктерін түсіну артады;
- Балалардың барлығы орта білімін тәмамдап, білім берудің әр түрлі деңгейінде оқуы барысында қолдау табады;
- Мектептер барлық балалар үшін, оның ішінде әсіресе эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері және денсаулығына байланысты қажеттіліктері бар балалар үшін инклюзивті бола алады.

Бағдардаманы іске асыру

Нұр-Сұлтан

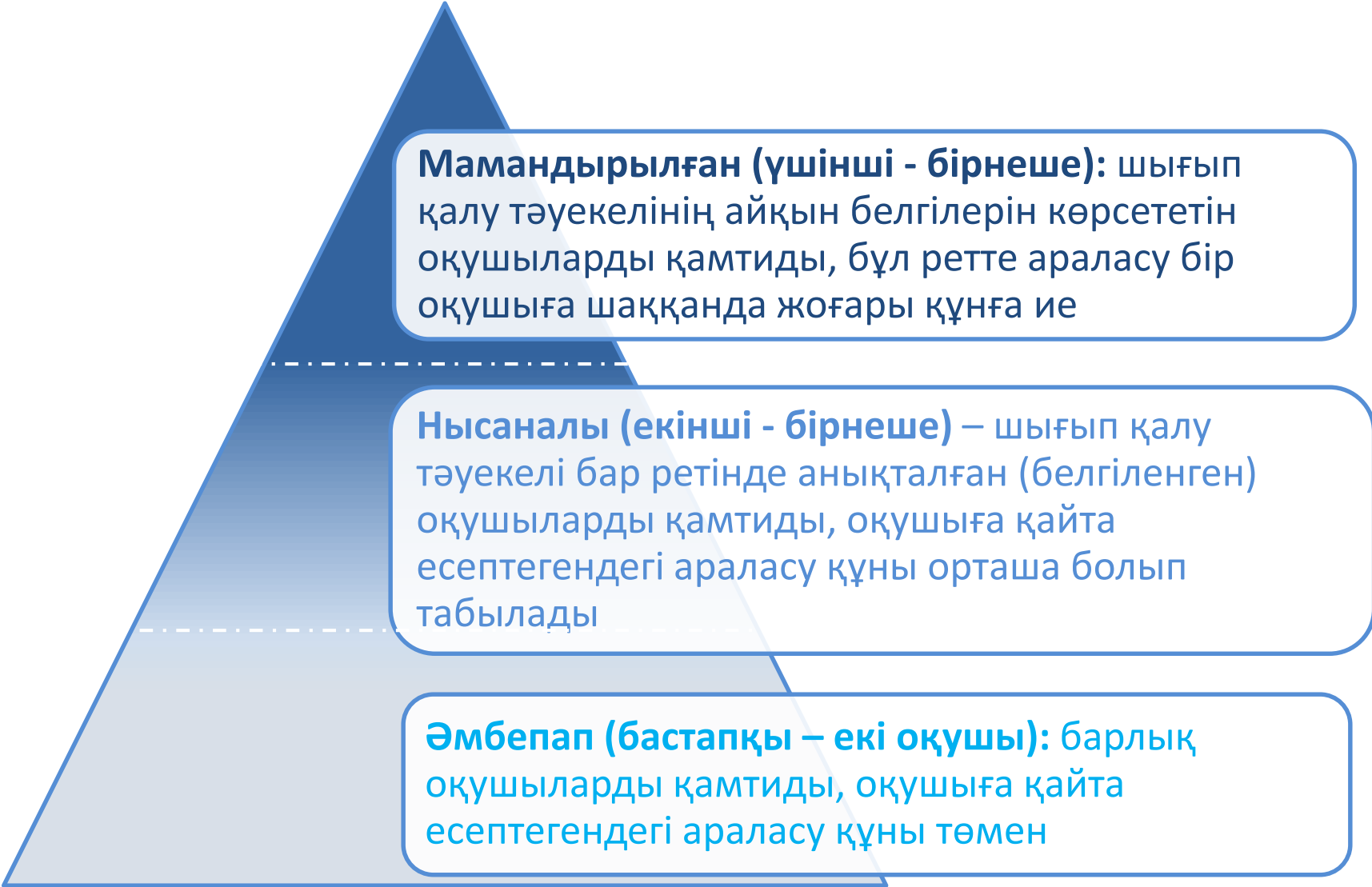
- №21 ЖОББМ
- №25 ЖОББМ
- №58 ЖОББМ
- №10 «Бөбек» бала-бақшасы

Қарағанды облысы

- №27 ЖОББМ
- №27 ЖОББМ-інің шағын-орталығы
- Пионерское аулының № 3 ЖОББМ

Мектептен шығып қалудың алдын алудың 3 деңгейі

Мамандырылған (үшінші - бірнеше): шығып қалу тәуекелінің айқын белгілерін көрсететін оқушыларды қамтиды, бұл ретте араласу бір оқушыға шаққанда жоғары құнға ие

Нысаналы (екінші - бірнеше) – шығып қалу тәуекелі бар ретінде анықталған (белгіленген) оқушыларды қамтиды, оқушыға қайта есептегендегі араласу құны орташа болып табылады

Әмбебап (бастапқы – екі оқушы): барлық оқушыларды қамтиды, оқушыға қайта есептегендегі араласу құны төмен

1. Әмбебап деңгейі – Қолдау көрсете ОҚЫТУ

- Балаларға өздерін жайлы және мектеп қауымдастығына қабылданғандығын сезінуіне көмектесу
- Оқуға жағдай жасау және қолдау көрсету
- Сыныптағы оқуды қолдау
- Инклюзивті орта мен мәдениетті құру

2. и 3. Мамандырылған және нысаналы деңгейлер

1. Предикторлар мен индикаторлар

Ұсынылатын көреткіш	Жиілігі	Шегі
Сабаққа қатысу	Ай сайын; бақылау жұмыстар кезеңінде; оқу жылы соңында	Оқушы ақталмаған себептер бойынша оқу уақытының 10% өткізіп жіберді, келмеді (үйде оқытылатын балалар үшін 10%-дан жоғары уақыт).
Академиялық үлгерімі	бақылау жұмыстар кезеңінде; оқу жылы соңында	(ЕАЖ командасы анықтайды). Бір немесе бірнеше пәндерден үлгермеушілік, екінші жылға қалу және т.б (Ескерту: Мүмкіндігі шектеулі және үйде оқитын балалар үшін басқа шектер орнатылуы мүмкін)
Мінез-құлықы (тәртібі)	бақылау жұмыстар кезеңінде; оқу жылы соңында	(ЕАЖ командасы анықтайды). Әлеуметтік қарсы мінез-құлық, зомбылық, ұрлық не өзге заң бұзушылық сияқты іс-әрекеттер (Ескерту: Мүмкіндігі шектеулі және үйде оқитын балалар үшін басқа шектер орнатылуы мүмкін)

2. Оқушыларды анықтау

- Деректер қоры (ҰББДҚ, e-learning):
  - Әр көрсеткіш бойынша деректерді жинау және тіркеу әдістерін анықтатау (кім: сынып жетекшілері, мектеп директорының орынбасарлары және қалай: көрсеткіштер)
  - Мектептен шығып кету қаупі бар оқушылардың тізімін үнемі жасау
  - Жеке деректерді қорғау.
- Баланың/отбасының әлеуметтік төлқұжаты – ай сайынғы жаңартулар мектепте және ҰББДҚ-ында деректерді бақылаудың пайдалы стратегиясына айналды.

3. Қажеттіліктерді бағалау

Кім?

- Сынып жетекшілері
- Әлеуметтік педагогтар
- Көп салалы топтар

Құралдар мен тәсілдер

- Оқушылармен, ата-аналармен, мұғалімдермен және т.б. кездесулер
- Анкеталық сауалнамалар
- Ақпараттың триангуляциясы

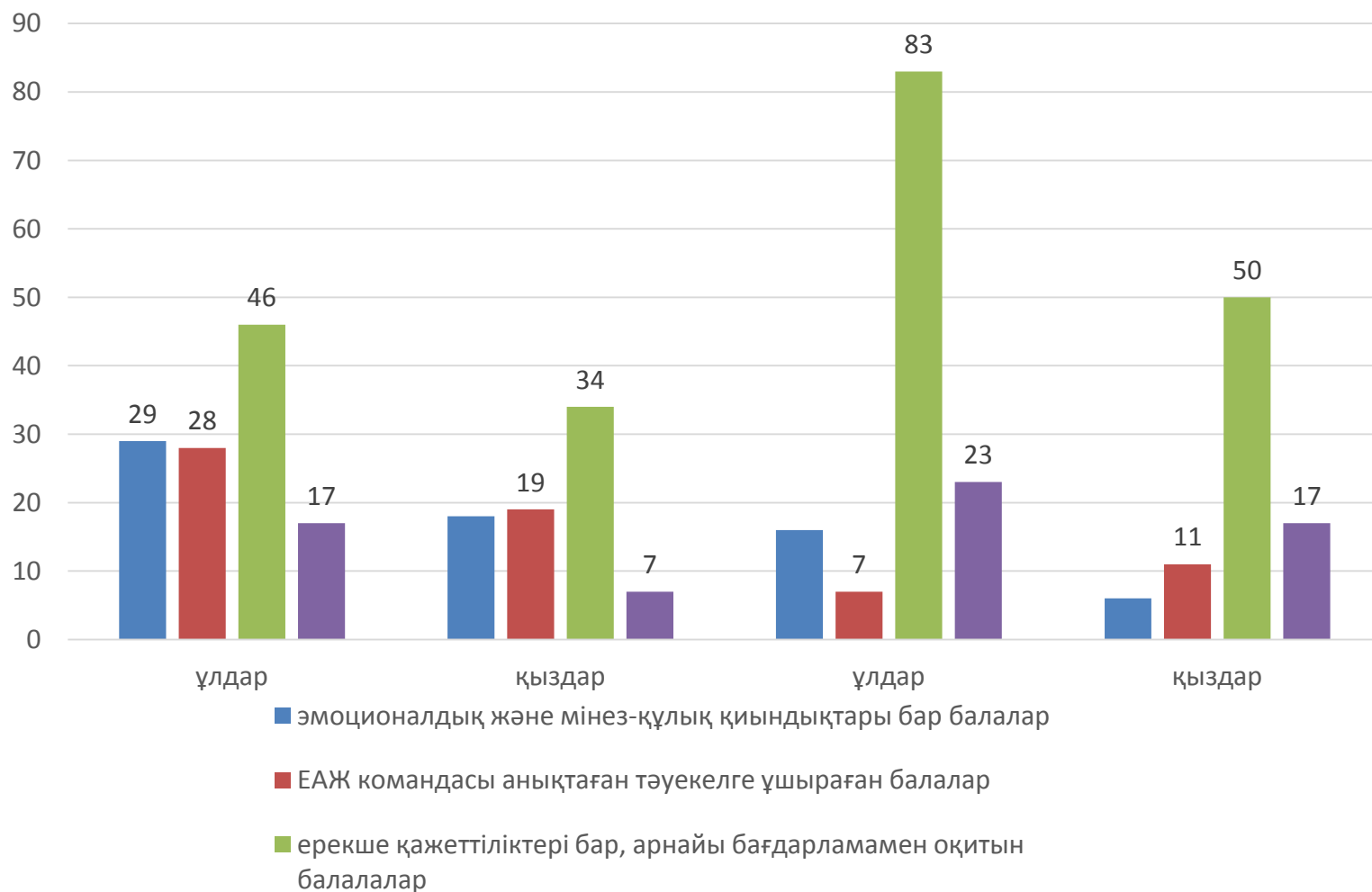

Тәуекел тобындағы оқушыларға арналған жеке жоспарлар

- Біріктірілген
- Қажеттіліктерге байланысты
- Сұрақтар мен баланың әлеуеті
- Іс бойынша координатор/куратор
- Үнемі шолулар

4. Мектеп деңгейіндегі әсер ету шаралары

4. Мектеп деңгейіндегі әсер ету шаралары

- **Ерекше қажеттіліктері бар балалар:**
қосымша сабақтар (49,4%), сараланған педагогика және жеке оқыту (48,2%);
тәлімгерлік және жеке кеңес беру (41,5%); ата-аналармен отбасылық тәрбие бойынша жұмыс (34,8%); дағдыларды дамыту: оқу, өзін-өзі басқару(34,8%).
- **Үй жұмысын орындау клубтары (4.9%)**

4. Мектеп деңгейіндегі әсер ету шаралары

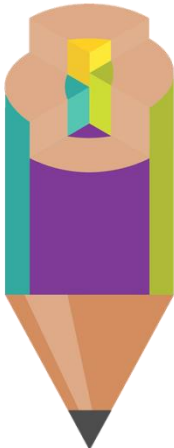
Эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері бар балалар:

- Ата-аналар мен оқушыларды хабардар ету үшін SMS/қоңыраулар (43,1%);
- Сабақтан тыс шаралар (41,3%);
- Тәлімгерлік және кеңес беру (37,5%);
- Жеке оқыту жоспары(31,9%) және қосымша сабақтар (25,6%);
- **11,9% өз мектебінде эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері бар балаларға қандай араласу қолдану керектігін білмеді.**

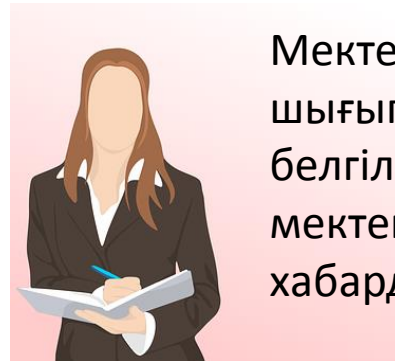
Алынған сабақтар

- Сабақтан қалған жағдайда мәлімет сынып жетекшісі мен әлеуметтік педагогқа беріледі, сондықтан олар ЕАЖ командасының басты байланыс тұлғалары ретінде жұмыс істей алады.
- Қызметкерлердің тек 10% ғана үйде оқытылатын немесе эмоционалды және мінез-құлық ерекшеліктері бар балалармен жұмыс істеу әдістері бойынша тренингтер өтті
- Мектеп директорларының 50%-ы балалармен жұмыс жоспарын құру және оны орындау бойынша нақты процедурасы жоқ екенін айтты.

Болжамды нәтижелер

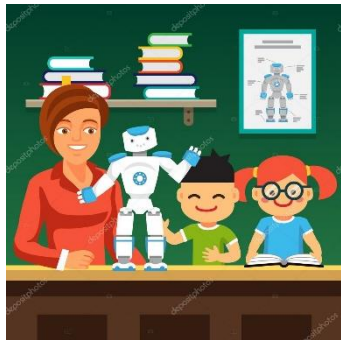
Мектептен шығу, сабақтан қалу және мектептен шығарылу жағдайлардың азаюы

Мектептен шығып кету белгілері туралы мектептердің хабардар болуы

Мектеп және отбасы арасындағы қарым-қатынас сапасының артуы

Мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынас сапасының артуы

Жоспарлау және шешім қабылдау кезінде деректерді пайдалану сапасының артуы

Мектептер мен басқа қызметтер арасындағы ынтымақтастықтың нығаюы

Дереккөздер

- <http://www.schooleducationgateway.eu/>
- [Improving Education Participation](#) (ЮНИСЕФ, 2017 г.)
- Қазақстандағы мектеп білім беру жүйесінен балалардың шығып қалуының профилактикасы, анықтау және мән беру үшін ерте алдын алу жүйесі (ЮНИСЕФ, 2018 г.)
- Кембридж университетімен бірлесе жасалынған практикалық нұсқаулық

